

Filmen och den svenska välfärdsstaten (MOWIS)

(Movies and Welfare Institutions in Sweden)

Syftet med projektet "Filmen och den svenska välfärdsstaten" (MOWIS: Movies and Welfare Institutions in Sweden) är att kartlägga hur filmer har relaterat till den moderna svenska historien, med särskilt fokus på välfärdsstatens gradvisa utveckling från 1930-talet fram till och med det tidiga 1980-talet. Frågeställningen är: hur har svenska filmer förhållit sig till den ideologiska, sociala, kulturella och ekonomiska diskussionen i Sverige? Projektet omfattar fyra erfarna filmforskare vilka står för var sin del; dessutom har en doktorand kunna anknytas till projektet. Ett delprojekt handlar om hur Ingmar Bergmans filmer förhöll sig till det socialdemokratiska efterkrigssamhälle de skapades i. Ett andra delprojekt undersöker relationer mellan politik och film i anknytning till det andra världskriget. Ett tredje delprojekt har som syfte att undersöka filmens roll för svenskamerikanernas nationella och kulturella identitet, och hur svenskamerikanen representeras i den svenska filmen. Ett sista delprojekt har som vägledande hypotes att barnfilmen i Sverige ursprungligen skapades som en samhällelig nytthet under välfärdsstatens framväxt för att uppfylla fostrande, i grund och botten politiska syften. Till projektet har dessutom anknutits en externt finansierad doktorandtjänst inriktad mot sexualupplysning på film. Teorin bakom projektet som helhet är att filmen genom sin genomslagskraft och representativitet utgör en viktig källa för förståelsen av vår historia. Genom att studera filmer och deras mottagande kan man dra slutsatser om hur välfärdsstaten uppfattades i olika läger, både vad gäller skaparna bakom filmerna (staten, näringslivet, enskilda individer) och den breda publiken ("folket", pressen). Ett delmål med projektet är att vid sidan av det egna arbetet också ha gemensamhetsprojekt. Ett sådant var antologin *Välfärdsbilder: svensk film utanför biografen* (Stocholm: Statens bild- och ljudarkiv, 2008). Det följande var det gemensamt författade tidskriftsnumret av *Film International* (vol. 6, no. 5, 2008). Ett tredje, under utarbetande, är antologin *Regional Aesthetics: Swedish Imagery, Images of Sweden* (Stockholm, London och New York: Statens ljud- och bildarkiv, 2010). Projektet är finansierat av Riksbankens Jubileumsfond, Humanistiska fakulteten och Wahlgrenska stiftelsen (doktorandtjänsten).

PERSONAL

Projektledare: [Professor Erik Hedling, LU](#)

Forskare: [Docent Ann-Kristin Wallengren, LU](#)

Forskare: [Universitetslektor, FD Anders Åberg, Växjö Universitet](#)

Forskare: [Forskarassistent, FD Mats Jönsson, LU](#)

Doktorand: [FM Elisabet Björklund, LU](#)

PUBLICERADE SKRIFTER INOM PROJEKTET

Erik Hedling

Antologier

Erik Hedling och Mats Jönsson, Vålfärdsbilder: svensk film utanför biografen, Mediehistoriskt arkiv 5, Stockholm: SLBA, 2008 (455 s + två DVD-filmer)

Film International, vol. 6, no. 5, "Swedish Cinema: New Wave or Just a Ripple", guest editor (Bristol: Intellect Books)

Uppsatser i antologier och refereebedömda tidskrifter

"Ingmar Bergman and the Welfare State", Film International, vol. 4, no. 1, s. 50-59 (före projekttiden men genererad av ansökan till RJ)

"Flicka i regnrock: Ingmar Bergman och Vietnam-rörelsen", Vetenskapssocieteten i Lund: Årsbok 2007, red. Valeria Molnar et al., s. 23-43.

"Ingmar Bergman, moderniteten och välfärdsstaten: Några kontextuella betraktelser", Möten: Festskrift till Anders Palm, red. Karin Nykvist et al., Lund: Anacapri Förlag, 2007, s. 395-404

"Lidman mot Bergman. Striden om Skammen 1968", Då och där, här och nu. Festskrift till Ingemar Oscarsson, Magnus Nilsson, Per Rydén och Birthe Sjöberg, red., Lund: Absalon, 2007, s. 211-218

"Studentikosa amatörer: den lundsiska karnevalsfilmen 1908-2006" (tillsammans med Tommy Gustafsson), Vålfärdsbilder: svensk film utanför biografen, Mediehistoriskt arkiv 5, red. Erik Hedling och Mats Jönsson, Stockholm: SLBA, 2008, s.118-141

"Inledning: välfärdstecken i tiden" (tillsammans med Mats Jönsson), Vålfärdsbilder: svensk film utanför biografen, red. Erik Hedling och

Mats Jönsson, Stockholm: SLBA, 2008, s. 7-29

"The Welfare State Depicted: Post-Utopian Landscapes in Ingmar Bergman's Films", Ingmar Bergman Revisited: Performance, Cinema and the Arts, ed. Maaret Koskinen, London: Wallflower/Columbia University Press, 2008, s. 180-193.

Förord: "Nils Krok, Victor Sjöström och Ingeborg Holm", Nils Krok, Ingeborg Holm, Umeå: Atrium Förlag, 2008, s. 5-11.

"Shame: Ingmar Bergman's Vietnam War", Nordicom Review: Journal from the Nordic Information Centre for Media and Communication Research 29 (2008) 2, s. 245-259

"The Arn Franchise: Launching a Small Country Blockbuster", Film International, vol.6, no. 5, s. 60-67

"Ingmar Bergman och 'dom svarta': några nedslag i jazzmusikens betydelser", Theorier om verklig diktning: En Festskrift till Per Erik Ljung, red. Erik Hedling et al. Lund: Absalon, 2008, s. 339-347

"Konsten att inte sopa problemen under mattan: Ingmar Bergmans Scener ur ett äktenskap", 1973: En träff med tidsandan, red. Marie Cronqvist, Lina Sturfelt & Martin Wiklund, Lund: Nordic Academic Press, 2008, s. 71-84

"Breaking the Swedish Sex Barrier: Painful Lustfulness in Ingmar Bergman's The Silence", Film International, vol. 6, no. 6, s. 17-27

"Om filmtolkningens mysterier – Ingmar Bergman och Vietnamrörelsen", Nordicom-Information 31:1 (2009), s. 113-127 "Omaka par: Ingmar Bergman och välfärdsstatens professionella" (tillsammans med Anna Meeuwisse), Den berusade båten, red. Ros-Mari Eliasson-Lappalainen, Anna Meeuwisse & Alexandru Panican, Lund: Arkiv, 2009, s. 175-186.

"On the Rocks: The Scanian Connection in Ingmar Bergman's Early Films", Regional Aesthetics: Images of Sweden, Swedish Imagery, red. Erik Hedling, Olof Hedling och Mats Jönsson, Stockholm: Kungliga Biblioteket och London: Wallflower, 2010

Ann-Kristin Wallengren

Uppsatser i antologier och referebedömda tidskrifter

"Svenskhet i diasporan – nationell film och den svenskamerikanska pressen" i Då och där, här och nu. Festskrift till Ingemar Oscarsson 2007, Lund: Absalon, 2007, sid 33-45.

"På besök i det gamla hemlandet: amerikaemigranternas återvändarfilmerna" i Valfärdsbilder. Svensk film utanför biografen, red. Erik Hedling och Mats Jönsson, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2008, sid 320-334.

"Hollywood in Sweden: Cinematic References Imagining America" i Film International vol 6., no 5, s. 42-49.

Mats Jönsson

Antologier

Mats Jönsson och Pelle Snickars, MEDIER & POLITIK, Om arbetarrörelsens mediestrategier under 1900-talet, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2007

Erik Hedling och Mats Jönsson, Valfärdsbilder: svensk film utanför biografen, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2008

Mats Jönsson och Patrik Lundell, Media and Monarchy in Sweden, Göteborg: Nordicom, 2009

Uppsatser i antologier och referebedömda tidskrifter

"Inledning" (med Pelle Snickars), MEDIER & POLITIK, Om arbetarrörelsens mediestrategier under 1900-talet, red. Mats Jönsson och Pelle Snickars, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2007.

"'Den kungliga skölden' – Per Albin Hansson, Gustaf V och medierna 1940", MEDIER & POLITIK, Om arbetarrörelsens mediestrategier under 1900-talet, red. Mats Jönsson och Pelle Snickars, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2007.

"-Ånej, medborgare!", Per Albin Hansson och politikens medialisering", Paketerad politik, red. Mats Ekström och Åsa Kroon, Stockholm: Carlssons, 2007.

"Inledning: välfärdstecken i tiden" (med Erik Hedling), Valfärdsbilder: svensk film utanför biografen, red. Erik Hedling och Mats Jönsson, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2008.

"Visuell fostran: Barnens Dag i Sverige under andra världskriget",
Välfärdsbilder: svensk film utanför biografen, red. Erik Hedling och
Mats Jönsson, Stockholm: Statens ljud- och bildarkiv, 2008

"Marcimainstream? History in Two Contemporary Swedish TV-
series", Film International, vol.6, no. 5, s. 36-41

"Performative Nature – The Nature of Sweden in Arne Sucksdorff's
Wartime Documentaries", Beyond the Visual - Sound and Image in
Documentary and Ethnographic Film, eds. Gunnar Iversen and Jan
Ketil Simonsen, forthcoming 2009/2010.

"Family Matters: The Bernadottes and the 1940 Defence Loan",
Media and Monarchy in Sweden, eds. Mats Jönsson and Patrik
Lundell, Göteborg: Nordicom, 2009

"Media and Monarchy: An Introduction", Media and Monarchy in
Sweden, eds. Mats Jönsson and Patrik Lundell, Göteborg: Nordicom,
2009

Elisabet Björklund

Artikel i refereebedömd tidskrift

"Cinematic Sex Education in the Twenty-first Century: Narration,
Reflexivity, and Sexuality in Kärlekens språk"(2004), Film
International vol. 6, no. 5, s. 27-35.

KONFERENSBIDRAG OCH ANDRA FRAMTRÄDANDEN

Erik Hedling

"Bergman and the Welfare State", Department of Film, Television and
Media Studies, University of Auckland, Nya Zeeland, juli 2006 (före
projektiden)

"Ingmar Bergman och välfärdsstaten", Ingmar Bergman - att regissera
sitt liv, ABF, Göteborg, december 2006 (före projektiden)

"Den nya svenska filmen", Vasa universitet, Vasa, Finland, januari
2007

"Ingmar Bergman and the Swedish Welfare State", NECS-conference, Universität Wien, juni 2007

"Ingmar Bergman som samtidsskildrare 1-2", Bergmanveckan, Fårö, juni 2007

Gruppledare, "Filmhistoria", Nordiska medieforskarkonferensen, Helsingfors universitet, Finland, augusti 2007. Paper: "Ingmar Bergman och Vietnam-rörelsen"

Keynote address, "Ingmar Bergman's Scenes from a Marriage", Media History: What are the issues?", University of Texas at Austin, USA, oktober, 2007

"Ingmar Bergman's Scenes from a Marriage: Popular Culture in a High Art Context", Universidade do Algarve, Faro, Portugal, december, 2007

"Välfärdsbilder", Cinemix, Göteborg Film Festival, januari, 2008

Keynote address, "Konsten att inte sopa problemen under mattan: Om Bergmans Scener ur ett äktenskap", Universitetet i Oslo, Norge, februari 2008

"Välfärdsbilder. Svensk film utanför biografen", Boklanseringsseminarium, Lunds universitet, 8 februari 2008.

"Ingmar Bergman and the Vietnam Movement", Society for Cinema and Media Studies, Philadelphia, PN, USA, mars 2008

"Den lundensiska karnevalsfilmen", Kungliga Humanistiska Vetenskapssamfundet/Kungliga Fysiografiska Sällskapet, Lund, april 2008

"Välfärdsbilder", Svenska historikermötet, Lund, april 2008

"Ingmar Bergman as Political Commentator: Scenes from a Marriage and Feminism", NECS, Eötvös Lorand University, Budapest, Ungern

"Evidence of Welfare: Swedish Ethnographic Films", Visible Evidence XV, University of Lincoln, Storbritannien, augusti 2008

"Ingmar Bergman och moderniteten", Høgskolen i Lillehammer, Norge, november 2008

"Ingmar Bergman och den svenska välfärdsstaten", Videotanken, Nordiska institutet i Finland mm, Helsingfors, Finland, april 2009

Panel chair, paper: "Music, Lust and Modernity: Jazz in the Early

Films of Ingmar Bergman", Society for Cinema and Media Studies, Josai International University, Tokyo, Japan, maj 2009

"Ingmar Bergman's Scania: Deconstructed Locations", Locating Media, NECS, Lund University, juni 2009

"Bergman och välfärdsstaten", Bergmanafton, Regionmuséet, Kristianstad, oktober 2009

TV-framträdanden

Juli 2007, morgonpanel om Bergmans död, TV 4 Öresund, Malmö

April 2008, 15 minuter lång presentation av boken Välfärdsbilder i Go' kväll, TV 1, Umeå

Populärvetenskapliga skrifter med anknytning till projektet

"En gigant i hela världen", Sydsvenska Dagbladet, 30/7

2007 "Bergmanbok värd en applåd", Svenska Dagbladet, 28/4

2008 "Bilder med tyngd", Sydsvenska Dagbladet, 4/10 2008

Dessutom har MOWIS anordnat två workshops om film och nationell identitet, båda under 2007. Vid dessa deltog som speciellt inbjudna internationella gäster professor Tim Bergfelder, University of Southampton, professor Bjørn Sørensen, NTNU, Trondheim, professor Vinzenz Hediger, Ruhr Universität, Bochum samt professor Duncan Petrie, University of Auckland, New Zealand. Dessutom har gästföreläsningar anordnats med professor Maaret Koskinen, Stockholms universitet, professor Jan Olsson, Stockholms universitet, professor Duncan Petrie, University of Auckland, professor Vinzenz Hediger, Bochum samt professor Stella Bruzzi, University of Warwick. MOWIS framträdde senast som projektgrupp vid en projektpresentation vid Växjö universitet (februari 2009).

Ann-Kristin Wallengren

"Sweden, America and the Emigrant in the Swedish Film", konferens European Network for Cinema and Media Studies, Universität Wien, juni 2007.

"Valfarbsbilder", Cinemix, Göteborg Film Festival, januari, 2008

"Valfarbsbilder. Svensk film utanför biografen", Boklanseringsseminarium, Lunds universitet, 8 februari 2008.

"Filmen och amerikaemigranten", Statens ljud- och bildarkiv, Stockholm, mars 2008

"Välfärdsbilder", Svenska historikermötet, Lund, april 2008

"Sweden and the Swedish-American: National Identity and Cinematic Representation", School of Humanities, Film Studies, University of Southampton, Storbritannien, oktober, 2008.

Mats Jönsson

"Medier och politik", 30th Göteborg International Film Festival, 28 januari 2007.

"Rörliga bilder och bibliotek", Biblioteksdagarna i Stockholm, 23- 25 maj 2007 "National Heritage in the Welfare State: Diachronic Images of Sweden in the 1940s", International Workshop on Film and National Identity, Lunds universitet, 1 juni 2007.

"The King and I – Images of Monarchy and Politics in Sweden 1940", INTER, A European Cultural Studies Conference in Sweden, Linköpings universitet, Campus Norrköping, 11-13 juni 2007.

"From Sounds of Tales in Fury to Tales of Sound and Fury: Agitation and Melodrama in Swedish Nazi Newsreels 1942 and 1944", SOUND AND IMAGE, Nordic Anthropological Film Association 27th Annual Conference in Visual Anthropology, Norges Naturvetenskapliga och tekniska universitet i Trondheim, 14-16 juni 2007

"Images of Welfare 1940", NECS. The Vienna Conference. Perspectives and Challenges for Cinema and Media Studies, Department for Theatre, Film and Media Studies, Vienna University, 21-23 Juni 2007

"Medier och politik, Om den svenska arbetarrörelsens mediestrategier under 1900-talet", NordMedia, The 18th Nordic Conference for Media and Communication Research, Helsingfors universitet, 16-19 augusti 2007

"Om medier och politik", Filmvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet, 4 oktober 2007

"Film and the Swedish Welfare State", Institutionen för kultur, estetik och medier, Göteborgs universitet, 11 oktober 2007

"Välfärdsbilder", 31st Göteborg International Film Festival, 27 januari 2008

"Välfärdsbilder: Svensk film utanför biografen", Boklanseringsseminarium, Lunds universitet, 8 februari 2008.

"Visual Fostering – Swedish Politics, Citizens and Film", University of Warwick, 4 mars 2008

"Filmiska gränssnitt utanför bion", Svenska Historikermötet, Lunds universitet, 25 april 2008

"Media & Politics – On Media Strategies of the Swedish Labor Movement", Haus der Geschichte des Ruhrgebiets, Ruhr-Universität Bochum, 8 maj 2008.

"Royal Imagery in Neutral Sweden during World War Two", NECS Budapest Conference, 19-22 June 2008

"Visual Fostering in Sweden 1939-1945", Visible Evidence XV, University of Lincoln, 4–8 August 2008

Anders Åberg

"Children's Films as Education in Welfare", NECS. The Vienna Conference. Perspectives and Challenges for Cinema and Media Studies, Department for Theatre, Film and Media Studies, Vienna University, 21-23 Juni 2007 .

"Uses of Nostalgia in Swedish Children's Films in the 1980-ies and the 1990-ies", NECS Budapest Conference, 19-22 June 2008.

"Re-making the national past. The Uses of Nostalgia in the Astrid Lindgren Films of the 1980-ies and 1990-ies", Astrid Lindgren: Internationality and intermediality, International Conference at Växjö University, 18-20 September 2008.

Elisabet Björklund

Hon deltog vid NECS i Budapest med ett paper: "Sex Education Films in Sweden".

MOWIS har framträtt som grupp vid 3 internationella och vid tre nationella konferenser.

[Utskriftsversion](#)

[Tillbaka](#)

Sidansvarig: [Erik Hedling](#) Webbansvarig: [webmaster](#) Ansvarig enhet: [Språk- och litteraturcentrum](#) Uppdaterad: 2009-10-20